DE NIEUWE VRIJMAKING

JAARGANG 1 • NR. 7 • 17 JULI 2026

Gij hebt de naam te leven, maar gij zijt dood.

DE NIEUWE VRIJMAKING - nr. 7
Blad voor theologie en kerkgeschiedenis

Uitgave : Nieuwe Vrijgemaakte Kerk (NVK, Nederduits gereformeerd)

17 juli 2026
jaargang 1

Voor de omslag-afbeelding is gebruik
gemaakt van het Woordweefgetouw

De Synodale Inquisitie

J. Ridderbos wees op het belang van 1905, 1926 en 1942. Daarna kwamen Toelichting en Praeadvies om de leeruitspraken uit te leggen, en het werd bindend en het werd toetssteen. De synodalisten waren bezig hun urim en thummim te smeden, en het ging veels te nauw door de bocht. Net als Kuyper werd het te sluitend. Vandaar dat Schilder en Greijdanus er tegen opstonden. Vandaar dat de vrijmaking wel moest komen, want het werd te benauwd in de kerk door deze machtspelletjes. Synode is gevaarlijk spul, en mag alleen door profeten, apostelen en richteren behandeld worden, en alles moet toetsbaar zijn, en moet doorgetoetst worden op Pniël totdat de ochtend valt. Het kan niet zomaar door wereldse titels zoals ‘doctor, dominee en professor’ worden vastgelegd. Het volk wilde een koning, maar God wilde profeten en richteren geven. God wilde verder op het Samuelitische pad.

Klaas Schilder sprak van een camouflage oorlog. (De Reformatie, 29/9/1945) Wie moeite had met de synodocratie moest getoetst worden, onderzocht worden, door samensprekingen met deputaten, een team waartoe ook Grosheide behoorde. Dat moest allemaal in het donker gebeuren. Er mochten geen notities gemaakt worden. Het zou niet controleerbaar zijn. Klaas Schilder noemde het de isolatiepolitiek van de synodeleiders. Verschillende predikanten, zoals C. Stam, C. Vonk, Greijdanus, en Klaas Schilder, werden uitgeworpen, en de synode leiders probeerden daarna de mensen van hen te isoleren.

Over de schorsing van C. Stam, die daarna van 1945 tot 1947 in Musselkanaal predikant werd, en van 1947 tot 1951 in Ermelo, en van 1951 tot 1980 in Groningen, zei Klaas Schilder dat een ouderling hem weigerde de hand te schudden.

Greijdanus stelde dat de synode van 1942 extremistischer was geworden dan 1905. Daarom trok Greijdanus aan de rem. Hij vergeleek het met het nemen van de verboden vrucht in het paradijs. Men ging te ver met de veronderstelde wedergeboorte. (De Reformatie, 29/9/1945)

In zijn ‘Korte bespreking van het praeadvies van commissie I’ van 1943 stelt Greijdanus dat de vreze des Heeren ver te zoeken is. Hij roept op om voorzichtiger te zijn. Ook roept hij op tot omzichtigheid. Hij stelt dat er een volledigheid van onderzoek moet zijn, en nauwkeurigheid van formulering en omschrijving. Hij stelt dat dat maar aan weinigen gegeven is, dus daarom doet hij een beroep op de Vreze des Heeren, oftewel op voorzichtigheid en omzichtigheid. De duivel komt als een engel des lichts.

Greijdanus was een theologische reus in de vrijmaking, naast Klaas Schilder, die het volk moest afremmen in hun overenthousiasme. Hij was als een exegetische notaris in de vrijmaking die voortdurend waarschuwde dat men grenzen dreigde over te gaan. Hij moest het volk terugroepen op het smalle pad. Hij had het pessimisme van Steenblok, stellende dat er maar weinigen binnen zouden gaan, dat er velen zouden afvallen. Het volk was te enthousiast in hun zonde, te overdreven in hun theologie. Hij wilde niet sneller, maar dieper. Hij gaf richting aan, was niet van de power-games. Het volk was te gronde gegaan door bluf. Het overlicht had hun hart, ziel en verstand weggevreten. Het volk was aan de drugs, had van de verboden vrucht genomen. Hij beschuldigde de synodalisten van speculatie. Greijdanus riep op tot bekering, tot een rusteloos opwekken, dringen, vermanen en waarschuwen.

Greijdanus wijst erop dat een deel van het zaad des verbonds verloren gaat, zelfs een aanmerkelijk deel. Velen van Israel zijn door de eeuwen heen afgevallen, stelt Greijdanus. Hij wijst op een klein overblijfsel. Een aanzienlijk deel van het zaad des verbonds is niet uitverkoren, en dus ook niet wedergeboren, stelt hij. Dat zijn steenblokkiaanse woorden. Greijdanus was een voorloper van Steenblok. De vrijmaking in de gereformeerde gemeente kwam in 1953. Hij waarschuwde dat de synodaalgestemde kerk weg aan het zakken was in een moeras van dwaalleer. (De Reformatie, 13/10/1945) Hij noemde het gissingen. Dat was wat het Praeadvies was voor hem. Hij stelde dat de bezwaarschriften met onverstand en misvoorstelling werden behandeld, en dat ze tuchtmaatregelen hadden opgesteld voor hen die de valse leer niet aannemen, oftewel hen die niet van de verboden appel wilden eten, als een soort inquisitie. Zo werd de gereformeerde kerk verwoest, stelde Greijdanus.

Het overblijfsel van het overblijfsel

De kerk is chronisch bezet gebied. Het moet gezegd worden.
We zijn zo innig en innerlijk verheugd over de pijlen des Heeren die ons raken, waardoor we los kunnen komen van het aardse. (Belech 3:33-34)

De mens gebruikt verzoetende eufemismes : vlees, kracht, geloof, genade, allerlei terminologie van de voorouders waarachter ze zich verstoppen.

Laodicea heeft de volkeren misleid.
Ze verkoopt haar nephilim zombie power, en de volkeren nemen er gretig van.
Witgepleisterde graven.
Sugarcoated cities of death.

Traag gaat zij door de straten.
Een spoor van bloed laat zij achter.
Velen volgen haar met holle ogen.

Zoudt gij dan niet prediken, prediker ? Of is de tijd van prediken allang voorbij ?

Diep is de gemeente des Heeren in de wildernis.
Diep gaan ook de pijlen des Heeren in het vlees,
opdat gij aan de misleidingen van de zonde ontkomt.

De kerken menen het antwoord te hebben, maar ze vallen elkaar aan.
Ze strijden om de eufemismes. Ze strijden om de strooisuiker.

Nee, de pijlen des Heeren moeten dieper gaan, dieper in het vlees,
opdat er een overblijfsel van het overblijfsel zal zijn.